Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 49/2018 vp)

Paula Laine-Nordström / TEM

27.4.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Liikesalaisuusdirektiivi

- **Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943 julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta**
- **Annettiin 8.6.2016, täytäntöönpantava 9.6.2018 mennessä**
- **Minimidirektiivi, osin maksimisääntelyä**

- **Täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä 1.10.2016–30.9.2017**
  - **Luonnos HE:ksi**
- **Työoikeudellisia kysymyksiä valmisteli erillinen jaosto**
- **Lausuntokierros 18.10.2017–29.11.2017, erillinen lausuntokierros liikesalaisuuskäsitteen yhdenmukaistamisesta sekä erillinen lausuntokierros rikoslain muutoksista**

Liikesalaisuudet ja niiden nykyinen suoja

- **Liikesalaisuuksia voivat olla monentyyppiset tekniset tai taloudelliset tiedot (esim. valmistustiedot, testitulokset, liikeideat ja taitotieto).**
- **Jotta tieto voidaan luokitella liikesalaisuudeksi, tiedon on oltava salaista. Lisäksi tiedolla on oltava taloudellista arvoa ja tiedon haltijan on tullut tehdä kohtuullisia toimenpiteitä pitääkseen tiedon salaisena.**
- **Liikesalaisuudet ovat erityisen tärkeitä liiketoiminnan kilpailukyvyn sekä tutkimus- ja kehitystyön ja innovointiin liittyvän suorituskyvyn kannalta.**
- **Nykyisin suoja perustuu useaan eri lakiin kuten SopMenL, TSL ja RL.**
- **Suomessa liikesalaisuuksia suojataan käytännössä usein rikosoikeudellisin keinoin.**

HE:n sisältämät lait

- **Uusi liikesalaisuuslaki**
- **SopMenL:n muutos – nykyinen liikesalaisuuksien suojaa koskeva sääntely kumottaisiin**
- **TSL – mm. lisättäisiin viittaus liikesalaisuuslakiin. Liikesalaisuuslaki täydentäisi TSL 3:4:n sääntelyä.**
- **Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa – lisättäisiin informatiivinen viittaus liikesalaisuuslakiin**
- **2 kumoamislakia – liittyvät eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistamiseen, vastaavat säännökset sisältyisivät ehdotettaviin muutoslakeihin**
- **Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa, oikeudenkäymiskaari, laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa – tarpeelliset muutokset ehdotettavan markkinaoikeuden ja käräjäoikeuden välisen rinnakkaisen toimivallan toteuttamiseksi**
- **Nykyisin liikesalaisuudesta käytetään lainsäädännössä useita käsitteitä (liikesalaisuus, liike- ja ammattisalaisuus, yrityssalaisuus). Käsite esitetään yhdenmukaistettavaksi siten, että jatkossa puhuttaisiin vain *liikesalaisuudesta*. – tästä syystä esitetään rikoslakia, julkisuuslakia ja yli 100 muuta lakia muutettavaksi**

Uusi liikesalaisuuslaki

- **Liikesalaisuuksia koskeva yleislaki, jolla pääosin pantaisiin täytäntöön direktiivin säännökset.**
- **Uuteen liikesalaisuuslakiin siirrettäisiin nykyinen liikesalaisuuksien suojaa koskeva sääntely SopMenL:sta.**
- **Nykyisen suojan tason säilyttäminen (ml. tekniset esikuvat ja ohjeet). Jatkossa puhuttaisiin *teknisistä ohjeista*.**
- **Rikosoikeudelliseen järjestelmään ei ehdoteta muutoksia (paitsi käsite yhdenmukaistettaisiin myös rikoslaista).**

Soveltamisala ja määritelmät

1 § Soveltamisala

Tässä laissa säädetään elinkeinotoimintaan liittyvien liikesalaisuuksien sekä teknisten ohjeiden suojasta.

2 §. Määritelmät

Liikesalaisuus = tietoa:

a) joka **ei ole** kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille **yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa**;

b) jolla a alakohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi on **taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa**; ja

c) jonka laillinen haltija on ryhtynyt **kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi**;

Liikesalaisuuden oikeudeton hankkiminen

3 §. Liikesalaisuuden oikeudeton hankkiminen

1 mom.: *Liikesalaisuutta ei saa oikeudettomasti hankkia tai yrittää hankkia.*

2 mom.: Milloin liikesalaisuuden hankinta on oikeudetonta

3 mom.: seuraavassa portaassa tapahtuva liikesalaisuuden oikeudeton hankkiminen

4 mom.: oikeudetonta ei kuitenkaan ole mm. itsenäinen keksiminen tai luominen tai ns. reverse engineering

Liikesalaisuuden oikeudeton käyttäminen ja ilmaiseminen

4 §. Liikesalaisuuden oikeudeton käyttäminen ja ilmaiseminen

Liikesalaisuutta ei saa käyttää tai ilmaista, jos

- se on hankittu 3 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla
- se on saatu esim. toimitusjohtajana tai luottamuksellisessa liikesuhteessa
- se olisi sopimuksen tai muun velvoitteen vastaista
- palvelusaikana, jos liikesalaisuus on saatu palveluksessa olon aikana
- liikesalaisuus on saatu henkilöltä, joka on oikeudettomasti käyttänyt liikesalaisuutta tai ilmaissut sen

Liikesalaisuuden oikeudettomaksi käyttämiseksi katsotaan myös liikesalaisuutta loukkaavien tuotteiden tuotanto, tarjoaminen tai saattaminen markkinoille taikka liikesalaisuutta loukkaavien tuotteiden tuonti, vienti tai varastointi tällaisia tarkoituksia varten.

Väärinkäytöksen paljastaminen ja sananvapauden käyttäminen sekä liikesalaisuuden ilmaiseminen työntekijän edustajalle

5 §. Väärinkäytöksen paljastaminen ja sananvapauden käyttäminen

*Liikesalaisuuden hankkiminen, käyttäminen tai ilmaiseminen ei ole oikeudetonta, jos liikesalaisuus on hankittu, sitä on käytetty tai se on ilmaistu **yleisen edun suojaamista varten väärinkäytöksen tai laittoman toiminnan** paljastamiseksi. Liikesalaisuuden hankkiminen, käyttäminen tai ilmaiseminen ei myöskään ole oikeudetonta, jos **se ei ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä sananvapauden käyttämisenä**.*

(ns. whistleblowing-säännös)

6 §. Liikesalaisuuden ilmaiseminen työntekijän edustajalle

Liikesalaisuuden ilmaiseminen ei ole oikeudetonta, jos työntekijä ilmaisee liikesalaisuuden luottamusmiehelle, luottamusvaltuutetulle tai muulle lain tai työehtosopimuksen mukaiselle edustajalleen, jos liikesalaisuuden ilmaiseminen on välttämätöntä edustajan lain tai työehtosopimuksen mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Teknisen ohjeen oikeudeton käyttäminen ja ilmaiseminen

7 §. Teknisen ohjeen oikeudeton käyttäminen ja ilmaiseminen

1 mom.: Teknistä toimintaohjetta tai toimintamallia (*tekninen ohje),* joka ei ole yleisesti saatavilla, ei saa oikeudettomasti käyttää tai ilmaista se, jolle se on uskottu työn tai tehtävän suorittamista varten taikka muuten liiketarkoituksessa.

2 mom. teknistä ohjetta ei saa käyttää tai ilmaista, jos se on saatu henkilöltä, joka on ilmaissut teknisen ohjeen oikeudettomasti

3 mom.: teknistä ohjetta loukkaavat tuotteet

4 mom.: *Mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään liikesalaisuuden käyttämisestä ja ilmaisemisesta, sovelletaan myös tekniseen ohjeeseen.*

5 mom.: liikesalaisuuslain 8–11 §:t soveltuvat soveltuvin osin myös teknisiin ohjeisiin

Toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot

8 §: kielto ja korjaavat toimenpiteet

9 §: väliaikainen kielto

10 §: käyttökorvaus

11 §: vahingonkorvaus

12 §: tuomion julkistaminen

13 §: kanneaika eräissä tapauksissa

Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen oikeushenkilössä ja oikeuspaikka

14 §. Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen oikeushenkilössä

- Antaa mahdollisuuden rajoittaa asianosaisena oikeudenkäyntiin osallistuvien ja täyteen tiedonsaantiin oikeutettujen luonnollisten henkilöiden määrää silloin, kun asianosainen on oikeushenkilö ja oikeudenkäynti koskee liikesalaisuuden loukkausta.

18 §. Toimivaltainen tuomioistuin

- Käräjäoikeus olisi toimivaltainen tutkimaan liikesalaisuuteen liittyviä yksityisoikeudellisia vaatimuksia.
- Markkinaoikeudella olisi rinnakkainen toimivalta käytännössä niissä tilanteissa, joissa asian vastaajana olisi elinkeinonharjoittaja.

Kiitos!

paula.laine-nordstrom@tem.fi
puh. 029 504 7110